

SOME SOCIOLOGICAL ASPECTS OF KUNG FU¹⁰

Assoc. Prof. Albena Dimitrova, PhD

Department of Psychology, pedagogy and sociology

National Sports Academy "Vasil Levski", Sofia, Bulgaria

Phone: +359 893 396 370

E- mail: albena234@abv.bg

***Abstract:** Bourdieu deals with a particular way of understanding within the "Sociology of Sport" program, which he thinks is often forgotten in the theories of understanding - the one that consists in understanding your body. In the direct practice of sport, violence is eliminated by the Fair Play imperative. He defines Fair play as a dominant meaning in the opposition to violence. Students at kung fu attend an adequate socialization, experience and education in terms of positive and empathetic social and interpersonal relationships, conflict resolution skills, and effective social control.*

The purpose of the empirical sociological study is to identify the content and peculiarities of the violence committed on pupils 5 and 8 and the influence of kung fu.

Methodology of the study: study of literary sources, observation, talk. A specially developed questionnaire was used to reveal the peculiarities of the phenomenon of violence and its prevention.

***Keywords:** pupils, sport, kung fu, violence, prevention*

ВЪВЕДЕНИЕ

Насилието е социално-правен феномен, който се проявява само в определени условия и ситуации в социума, а не просто като един психофизически акт на човека.

Социологическото обяснение за същността на насилието зависи от социалните институции на обществото, като акцентът е върху взаимовръзките между конформизъм и отклонение в различните социални контексти. При социологически анализ на проблема за насилието се изследват онези обстоятелства, които са довели до неговото възникване и повтораемост във времето.

„Насилието не е инструмент вътре в извършителя, нито конфигурация от поведения, появяваща се в социален вакуум, а последица от неадекватна социализация и липса на опит и образование по отношение на позитивните и емпатични социални и междуличностни отношения, неумение да се разрешават конфликти, както и неефективен социален контрол” (Zlatanova, V., 2004).

„Насилието може да опише като неправилна употреба на сила (физическа или не) в нарушение на закона, личните права или суверенитета на човека. Отнесено към спорта, насилието се състои в нарушаване на правилата от онези, които участват във въпросния вид спорт, или в нарушение на общественения ред от страна на зрителите“ (UNESCO, 1987).

ИЗЛОЖЕНИЕ

Насилието в спорта е институционализирано. При неговата проява в някои ситуации трудно може да се оцени границата между спазването на правилата и тяхното нарушение, например в контактните спортове. Трудно изпълнимо условие е висока безпристрастност от страна на спортния съдия.

Разрушаването на традиционните семейни структури също спомага за възникване на насилие. Броят на семействата с един родител или само с едно дете нараства. На този фон

¹⁰ Докладът е представен на научна сесия на 26 октомври 2018 с оригинално заглавие на български език: **НЯКОЙ СОЦИОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА КУНГ ФУ**

липсата на време за възпитанието на детето може да се превърне в проблем толкова бързо, колкото и прекалено големите очаквания и техният натиск върху детето.

Важен принцип при оценката на желаната величина на интеграция в рамките на едно мобилно, отворено и „хоризонтално общество“ е превенцията вместо реакция. Водещо е правото на избор на индивида, което да не се опира на принуда и насилие (Fridman, L., 2002).

Хипотези:

- предполагам, че в процеса на изследването ще бъдат регистрирани различни доминиращи фактори и форми на насилие върху учениците в различни класове;
- допускам, че практикуването на кунг фу ще допринесе за намаляване и превенция на насилието.

Целта на емпиричното социологическо изследване е да се установи съдържанието и особеностите на насилието извършено върху ученици 5 и 8 клас и влиянието на кунг фу.

От така поставената цел произтичат следните основни задачи:

- да се проучат особеностите на насилието извършено върху ученици 5 и 8 клас;
- да се установят особеностите на доминиращите форми на насилие извършено върху ученици и съответно класа на изследваните лица;
- да се разкрият и анализират водещите взаимовръзки между насилието и влиянието на кунг фу за превенция на насилието;
- да се изведат изводи и препоръки с оглед превенция на насилието извършено върху ученици.

Предмет на изследването са факторите и формите на насилие извършени върху ученици 5 и 8 клас и влиянието на кунг фу. Обект на проведеното емпирично социологическо изследване са 30 ученици от 5 и 8 клас, 15 момчета и 15 момичета.

Методика на изследването: проучване на литературни източници, наблюдение, беседа. Използвана е и специално разработена анкетна карта за разкриване на особеностите на явлението насилие и неговото предотвратяване. Анкетата е анонимна съдържа 27 открити и закрити въпроса. Акцентът върху анкетирането е само върху някои особености на насилието, извършено върху ученици 5 и 8 клас.

Методика на извадката при анкетата. Изследвано е 144 СОУ „Народни будители“, различни класове 5 и 8. Подборът на анкетираните лица е на случаен принцип.

Научното изследване е проведено за периода от 6.04.2013 до 5.06.2017 г.

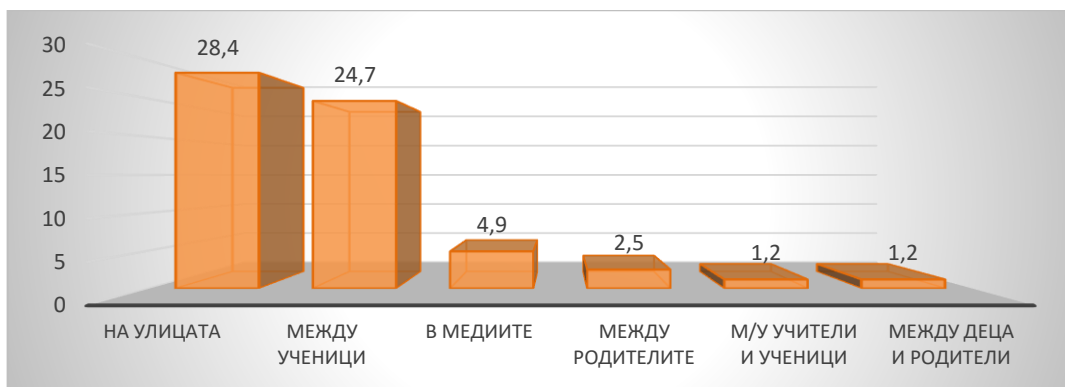
АНАЛИЗ И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Данните бяха подложени на математико-статистическа обработка (Gigova, V., & R. Damianova, 2012; Goev, K., 1996) с помощта на програмата SPSS 19. Получените резултати са обработени чрез изчисляване на абсолютната и относителна честота при едномерно и многомерно разпределение на данните.

На базата на експертна оценка при анализа на получените резултати фокусирах вниманието си към някои основни фактори и въпроси свързани с насилието и кунг фу.

От всички, анкетираните ученици практикуващи кунг фу 63,3% са започнали своите занимания още от предучилищна възраст, 26,7% в началото училище, а малък процент от респондентите 6,7% в основното и 3,3% в средното училище.

Интерес представлява, че изследваните момичета и момчета практикуват освен кунг фу и друг вид спорт: футбол и плуване 13,3%, баскетбол, народни танци, карате 10,0%, тенис на корт и волейбол 6,7% и др. Това говори за многостранната насоченост на спортуващите и развитото им чувство за самоусъвършенстване. 70% са на мнение, че спортът кунг фу изключително им помага в други сфери на живота. Според респондентите положителни черти на спорта са: ставам по-добър; добър външен вид и издръжливост; развиване на мускули и упражняване на издръжливостта; оформя тялото, здрав дух; спомага за по-добра концентрация и сила; прави човека по-активен; добро здравословно състояние; поддържам форма; мога да стана професионалист; дисциплина; самозащита и здраве и др.

Фиг. 1. Къде е разпространено насилието?

Най-честите прояви на насилие според учениците 5 и 8 клас са на улицата – 28,4%. Наблюдава се разлика по клас и пол. Например според петокласниците доминира отговора на улицата 41,2%, за разлика от осмокласниците, които поставят, този отговор на второ място. Момичетата 5 клас смятат, че и на улицата и между учениците насилието е еднакво разпространено - 26,1%. Докато при момичетата 8 клас доминира водещия, като цяло отговор е на улицата 31,6%.

Уличната младежка субкултура на насилие (Baron, S., 1998) предсказва, че „онези младежи които прекарват повече време с криминално проявени приятели биха участвали в повече насилнически действия“. Според Клоуърд и Охлин (1960), бандите от малолетни престъпници възникват в субкултури, където имат минимални шансове за успех по легален път.

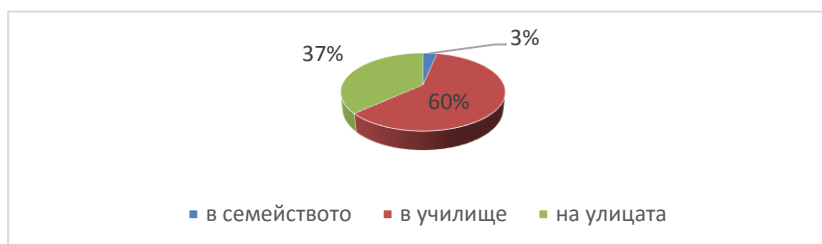
Често от страна на учениците се среща сравнително невинно експериментирание с нормата в периода на създаване на личността, независимо от пола. Същевременно се наблюдава и обусловено от социалните условия, от някои индивидуални особености или от системно отрицателно педагогическо влияние на семейството виновно поведение.

Децата като цяло са особено уязвима категория поради неспособността да оказват физическа съпротива. При изследваните ученици това не е така поради факта, че тренират Кунг Фу, владеят бойни техники за самозащита.

На второ място поставят насилието между ученици - 24,7%, водещият рисков фактор е лошият успех. Данни от сходни социологически изследвания в училища (Dimitrova, A., 2002), също потвърждават, че върху учениците и между тях се упражнява насилие. Според тях шансовете да се превърнеш в жертва на насилие на улицата е повече от един и половина пъти повече, отколкото в училищата (NTSIOM, 2003).

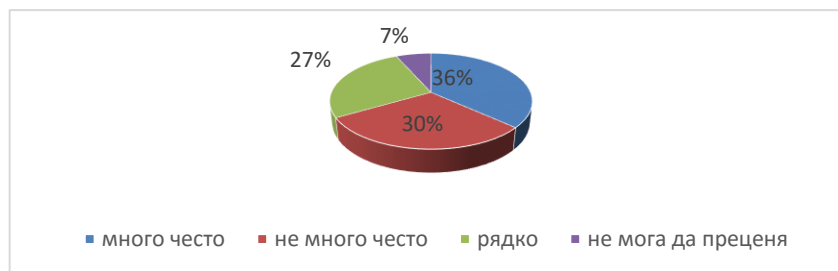
В училищата се проявяват всички видове и форми насилие, които рефлектират от бедността, социалният статус на родителите, семейното им положение, етническата принадлежност, религията и др., т.е. от социалната стратификация в обществото.

На трето място по разпространение на насилието като процент на отговорите са медиите с 4,9%. Понякога те формират в учениците впечатлението, че някои от конфликтите могат да се решат само чрез насилие. Така младите хора получават „убедителни аргументи“ в полза на подобни „успешни“ стратегии за действие и самите те възприемат такова поведение. Това влияние се засилва, когато младежите израстват в среда с изразено насилие и редовно са изложени на медийна бруталност.

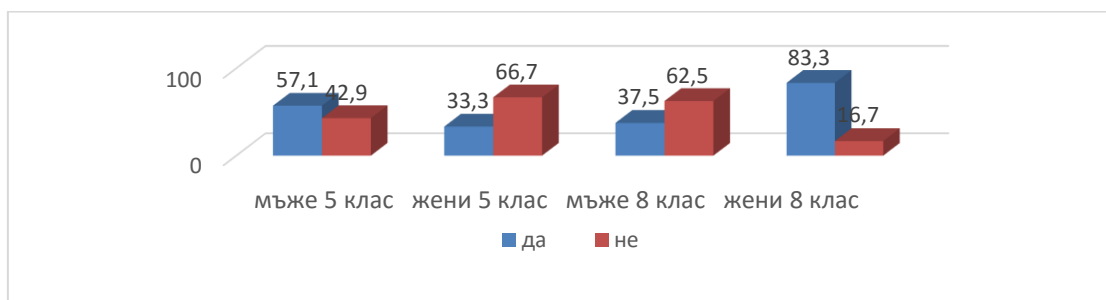
Фиг. 2. Къде е разпространено психологическото насилие?

Както е видно от фигурата най-разпространено е психическото насилие в училището. Причината може би се крие в това, че там има засилен формален контрол от страна на полицията отвътре и около училището (не се проявява физическо насилие), а също така и неформален контрол от страна на учителите, треньорите и родителите.

Фиг. 3. Според Вас, често ли ваши съученици са обект на обидни жестове и коментари?

Най-висок процент от изследваните лица - 36% (фиг. 3) споделят, че често са били свидетели на такива жестове и коментари - мъже 53,3 % и 20% жени. Голямата процентна разлика се дължи на това, че жените по-рядко споделят негативните си емоции в по-ранна възраст (и фиг. 4), заради риск от последващи такива и от срам, че не са направили нищо. Но с повишаването на възрастта, придобитият социален опит, целенасочените тренировки по кунг фу, положително повлияват върху преодоляването и намаляването на оказаното психологическо насилие.

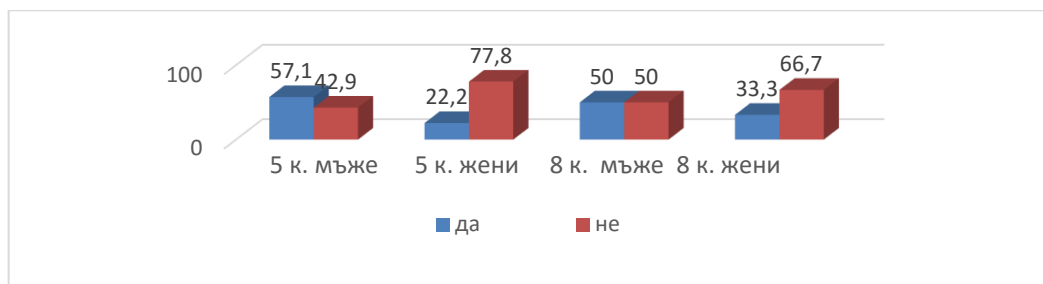
Фиг. 4. Бихте ли сподели, чувствали ли сте се обект на грубо или обидно държание?

В тази възраст повечето мъже и жени са особено чувствителни на тема външен вид, и доказването им пред срещуположния пол.

Тук се поставя въпросът за влиянието на връсниците в оформянето на поведението и социализацията. Йерархията в мъжката власт в и между различните групи се регулира и поддържа посредством колективната практика на натиск, често имащ преувеличен ефект.

Според Конел (1996), същността на тези принудителни поведения се опира на необходимостта от принадлежност, присъединяване, сдружаване и отстояване на място в йерархията на връстниците. Характеризира се посредством опитите на момчетата да извоюват власт, да постигнат престиж и да валидизират или докажат своя собствен начин да бъдат мъже (Askew, S. & C. Ross, 1988).

Една от най-разпространените форми на насилие е физическото насилие [<http://www.mvg.bg/>]. Преобладават различни негови прояви като: блъскане; нанасяне на удари, ритници, плесници, хвърляне на предмети, заплахи с оръжие и др. От изследваните лица 60% споделят, че познават жертви на физическо насилие, но много вероятно и те лично да са били жертви. Експертните оценки на специалисти, работещи в специализираните институции, професионално ангажирани в превенцията и ресоциализацията посочват, че „основна причина за насилието е дефицита на обич, който води до усещането за липсата на социално одобрение и чувство за нестабилност“ (Zlatanova, V., 2004).

Фиг. 5. Виждали ли сте как отнемат собственост на някои съученик или познат?

Отговорите свързани с кражби на имущество варират процентно по пол и възраст. Интересното в случая е, че с увеличаването на възрастта спадат и тези прояви. Това не е характерно за тази възраст, като цяло и говори, че практикуващите кунг фу са усвоили модели за самозащита и оцеляване изградени от специфични бойни техники за самоотбрана, които са спомогнали за справяне в екстремалните ситуации от тяхното ежедневие.

ИЗВОДИ

От социологическа гледна точка насилието е начин за поддържане на доминация, „нито е вродено, нито инстинктивен импулс, нито резултат от фрустрация. „То е модел на научно поведение, което е било възнаграждавано като ефикасно в даденото общество и култура” (Zlatanova, V., 2004). Според всички изследвани ученици спортисти насилието е много разпространено 53,3%. Като местата на които те се сблъскват ежедневно са на улицата, в училището и в медиите. Най-изразени са проявите на психологическо и физическо насилие. Повишаването на възрастта, придобития социален опит, целенасочените тренировки по кунг фу, положително повлияват върху преодоляването и намаляването на оказаното психологическо насилие.

Проследявайки възрастовия аспект на проявите на физическо насилие и за двата пола се наблюдава процентна разлика, но с увеличаването на възрастта спадат проявите свързани с кражби на имущество. Това се дължи на адекватната самозащита на практикуващите кунг фу в различни екстремални ситуации, при различни прояви и форми на физическо насилие.

При изследваните ученици практикуващи кунг фу се отчита адекватна социализация, опит и образование по отношение на позитивните и емпатични социални и междуличностни отношения, умение да се разрешават конфликти, както и ефективен социален контрол.

Задълбоченият социологически анализ на проблемите, отнасящи се до насилието има теоретико и практико-приложно значение. От една страна чрез изследване на факторите и поведението, които биха спомогнали за укрепването на личността, от друга страна чрез осигуряване на практическа и емоционална подкрепа на учениците. В тази връзка практикуването на кунг фу предлага модели за самозащита и оцеляване изградени от специфични техники за самоотбрана. Това е особено видно от получените резултати от проведеното изследване за преодоляването и превенцията на насилието в ежедневието. Хипотезите на изследването се потвърдиха.

Паралелно с това се усвояват и поведенчески техники и умения, които водят до засилване на самочувствието и самоувереността. Кунг фу учи, както на бързина при движенията, така и на търпение и спокойствие. Подпомага разпознаването на възможностите и вземането на правилни решения в подходящия момент. Спوماга за това, как да използваме нашите умствени способности и по-ефективно да постигнем целите си.

REFERENCES

Burdio, P., (1993). Programa za edna sociologia na sporta. In: Kazani neshta, Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 187-190. (**Оригинално заглавие:** Бурдийо, П., 1993. Програма за една социология на спорта. В: Казани неща, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 187-190.)

Gigova, V., R. Damianova, (2012). Statisticheski metodi v sporta, Sofia: NSA PRES. (**Оригинално заглавие:** Гигова, В., Р. Дамянова, 2012. Статистически методи в спорта, София: НСА ПРЕС.)

Goev, K., (1996). Statisticheska obrabotka i analiz na informaciata ot sociologicheski, marketingovi i politicheski izsledvania sas SPSS, Sofia: UI „Stopanstvo“ (**Оригинално заглавие:** Гоев, К., 1996. Статистическа обработка и анализ на информацията от социологически, маркетингови и политически изследвания със SPSS, София: Университетско издателство „Стопанство“.)

Dimitrova, A., (2002). Problemat „nasilie“ sred uchenictite v Plovdiv. In: „Obshtestveno vaspitanie“, br. 1, 30-37. (**Оригинално заглавие:** Димитрова, А., 2002. Проблемът „насилие“ сред учениците в Пловдив, В „Обществено възпитание“, бр.1, 30-37.)

NTSIOM, (2003). ESI „Obshtestveno mnenie za domashното nasilie“. (**Оригинално заглавие:** НЦИОМ, 2003. ЕСИ „Общественото мнение за домашното насилие“.)

MVR oficial sait, (2010). Nasilie. (**Оригинално заглавие:** МВР официален сайт, Насилие. URL: <http://www.mvr.bg/>(Accessed on 09.10.2010.)

Zlatanova, V., (2004). Nelegitimno nasilie. Sofia: IK „KVAZAR“, 11, 276. (**Оригинално заглавие:** Златанова, В., 2004. Нелегитимното насилие. София: ИК „КВАЗАР“, с. 11, 276.)

Fridman, L., (2002). Horizontalno obshtestvo. Sofia: IK „V. Luckanova“. (**Оригинално заглавие:** Фридман, Л., 2002. Хоризонталното общество, София: ИК „В. Люцканова“.)

Askew, S. and C. Ross (1988). Boys Don't Cry, Philadelphia, Open University Press.

Cloward, R. and L. Ohlin. (1960), Delinquency and Opportunity (New York: Free Press).

Connell, R. (1996), Teaching the boys: new research on masculinity, and gender strategies for schools. Teachers College Record 98 (2): 206-235.

UNESCO (1987). A Multidisciplinary Study of the Origins and Forms of Violence Sport Activities. Paris.